

Оцінювання потреб вищої освіти України

Первинний аналіз

Оцінювання потреб вищої освіти України

Первинний аналіз

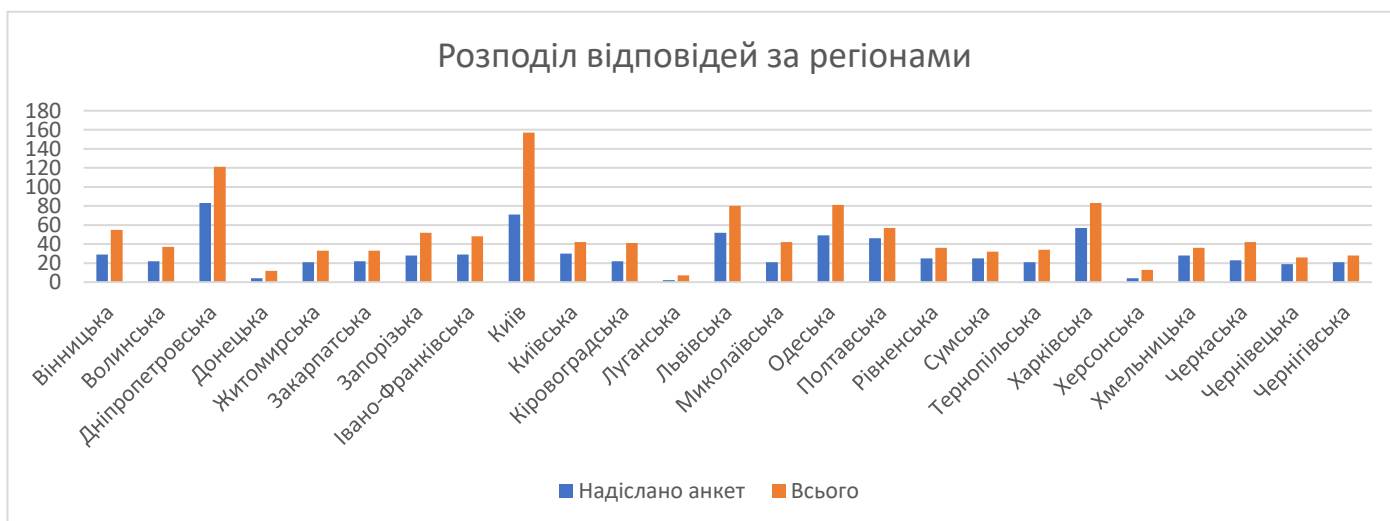
25 червня – 04 серпня 2022

Передумови

Освітній процес в Україні зазнав значних втрат через війну Росії в Україні після 24 лютого 2022 року. За актуальними даними Міністерства освіти і науки України (МОН), 2188 закладів освіти було пошкоджено, а 221 повністю зруйновано, з них - 131 (5,5%) заклад фахової передвищої¹ та вищої освіти². Війна Росії проти України вплинула на 1,5 мільйони молоді та понад 70 000 іноземних студентів, які навчалися в Україні до 24 лютого.³

У період з 25 червня по 04 серпня 2022 року МОН спільно з ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Освітнім кластером у партнерстві з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ), Save the Children та Світовим банком провели опитування закладів фахової передвищої та вищої освіти (далі – заклади освіти) щодо їх актуального стану, визначення поточних втрат і збитків, а також нагальних потреб.

Загалом опитування було надіслано до 1208 закладів освіти, у тому числі до (територіально) відокремлених підрозділів закладів освіти. Відповіді отримано від 749 (62%) закладів освіти, з яких - 252 (34%) заклади вищої освіти, а 497 (66%) – заклади фахової передвищої освіти. Респондентами стали заклади освіти всіх регіонів України, за винятком АР Крим.

¹ Фахова передвища освіта є окремим складником системи освіти України, в межах якого надається кваліфікація, що дозволяє виконувати виробничі завдання підвищеної складності або обмежені управлінські функції. Здобуття фахової передвищої освіти можливе після отримання базової середньої освіти, повної загальної середньої освіти або в зрілому віці.

² Міністерство освіти і науки України. Доступно за [покликанням](#). В цей підрахунок окремо не враховуються (територіально) відокремлені структурні підрозділи закладів фахової передвищої та вищої освіти.

³ ЮНЕСКО, Забезпечення продовження викладання та навчання в Україні, 8 червня 2022 р. Доступно за [покликанням](#).

Онлайн-опитування було створено засобами KOBO Toolbox та надіслано МОН безпосередньо до закладів освіти. Анкета розроблялась спільно Освітнім кластером України та МОН. Опитування також включало спеціалізований розділ від Світового банку, що є частиною їх швидкого оцінювання втрат та потреб (RDNA) в Україні.

Оцінка потреб охоплювала наступні теми: 1) Освітній процес, 2) Освітня інфраструктура, 3) Потреби здобувачів освіти, викладачів та дослідників з числа внутрішньо-переміщених осіб, 4) Професійні потреби викладачів, 5) Потреби в підтримці ментального здоров'я та психосоціальної допомозі (МЗПП) і 6) Фінансовий менеджмент. У цьому документі підсумовуються початкові результати дослідження. Інфографіка до цього аналізу доступна за [покликанням](#). Фінальний звіт планується представити партнерам до кінця вересня 2022 року на ресурсах Освітнього кластеру України.

Освітня інфраструктура

Усі 749 закладів освіти, які взяли участь в опитуванні, продовжили роботу після 24 лютого 2022 року, з них - 72 заклади вже у статусі переміщених, з нових локацій, і ще 4 – перебувають в процесі переміщення. Загалом 158 (21%) опитаних закладів освіти повідомили про пошкодження інфраструктури внаслідок війни, з них - 41 у Харківській області, 21 у Києві та Київській області, 12 у Дніпропетровській, 11 у Миколаївській та Сумській областях відповідно та 10 у Запорізькій області.

До 30 закладів освіти повідомили про значні втрати лабораторного обладнання, бібліотечних фондів, навчальних матеріалів, меблів та офісного майна. Ще 83 заклади освіти зазнають додаткових збитків через використання їх приміщень як тимчасових притулків для внутрішньо-переміщених осіб (далі – ВПО), а 51 заклад освіти має значні або часткові збитки через необхідність будівництва функціональних бомбосховищ.

Частина приміщень більш як половини закладів освіти використовується в гуманітарних цілях, у тому числі як притулки для ВПО, центри збору та сортування гуманітарної допомоги або укриття для громади під час повітряної тривоги.

Кілька закладів освіти серед додаткових інфраструктурних потреб виділили нагальність облаштування своїх приміщень функціональними бомбосховищами та різноманітні заходи з утеплення.

Освітня та наукова діяльність

Більше половини (57%) закладів фахової передвищої та вищої освіти продовжують надавати свої послуги виключно онлайн, а 41% обирають гібридний формат (очний та онлайн). У більшості закладів освіти майже всі (81-100%) або більше половини (51-80%) здобувачів освіти відновили навчання після 24 лютого 2022 року. Загалом у 35 закладах освіти до навчання повернулося до 30% здобувачів освіти.

Практично всі заклади освіти забезпечують дистанційне навчання студентів, які евакуювалися за кордон. Загалом серед тих, хто повернувся до навчання, втрати освітнього часу через війни були незначні – один тиждень або менше. Крім того, з 24 лютого 2022 року 129 закладів освіти зарахували 2562 нових студентів, але за цей же період не відновили навчання майже 24 тисячі студентів.

Найбільшими перешкодами для продовження освіти є відсутність підключення до Інтернету (79%), погіршення безпекової ситуації в місцях навчання (46%) та відсутність технічних засобів для онлайн-викладання та навчання (39%). Значна кількість закладів освіти повідомили, що студенти не можуть продовжувати навчання через потребу заробітку (28%). Деякі заклади освіти також вказали на перевантаженість доглядом і домашніми обов'язками як на основну причину, через яку студенти не повертаються до навчання (8%). Понад 100 закладів освіти назвали погіршення психологічного самопочуття однією з причин припинення навчання студентами (15%).

Понад 70% закладів освіти повідомили, що невелика кількість (1-30%) їхніх студентів стали внутрішньо переміщеними особами або евакуйовані за кордон. Хоча згідно з оцінками закладів освіти більшість студентів мають намір продовжити навчання в наступному навчальному році⁴, повідомляється, що 9166 студентів не можуть продовжити навчання через неможливість сплачувати за нього.

Більше половини всіх закладів освіти вказали, що від 1 до 30% їх викладачів стали внутрішньо переміщеними особами або виїхали за кордон. Повідомляється, що більшість викладачів повернуться до викладацьких та дослідницьких обов'язків у своїх закладах освіти у наступному навчальному році. З різних причин не змогли продовжити викладання та дослідження після 24 лютого 2022 року близько 2000 науково-педагогічних працівників, а 63 заклади освіти повідомили про нестачу викладачів. Крім того, до 30% викладачів займаються, окрім освітньої, ще й гуманітарною діяльністю, наприклад, збором і сортуванням гуманітарної допомоги, волонтерством тощо.

Заклади освіти також повідомили про широкий спектр проблем щодо продовження своєї наукової діяльності, як-то відсутність доступу до бібліотек, лабораторій чи наукових баз даних, адміністративні чи технічні перешкоди для фінансових операцій, проблеми доступу до грантів на дослідження та незалежного управління ними, труднощі підключення до Державного казначейства.

Потреби в підтримці ментального здоров'я та психосоціальної допомоги (МЗПП) та інклюзія

Більшість закладів освіти визначили актуальною потребу в додатковій підтримці ментального здоров'я та психосоціальної допомозі для своїх студентів і викладачів через війну та переміщення, пов'язане з війною. Хоча багато закладів освіти й повідомили, що вони мають внутрішні ресурси для надання психологічного консультування та підтримки, майже всі вказали, що їм потрібна додаткова підтримка для задоволення цієї потреби. Понад третина закладів освіти повністю або великою мірою погоджуються з тим, що жертвам гендерного насильства, пов'язаного з конфліктом, потрібна додаткова психосоціальна підтримка.

Лише половина закладів освіти мають ресурси для організації інклюзивної (онлайн) освіти для осіб з особливими освітніми потребами (ООП), а половина повідомила, що їм не вистачає фахівців для надання психолого-педагогічної допомоги людям з ООП. Більшість закладів не мають можливості забезпечити (онлайн) освіту для людей з вадами зору та слуху.

Фінанси

Більшість закладів освіти повідомили, що вони мають необхідні технічні можливості для ведення фінансових операцій, виплати заробітної плати та стипендій. Водночас близько 20% (144) закладів освіти повідомили, що мали перебої у виплаті заробітної плати своїм працівникам, а 23% (174) мали перерви у перерахуванні стипендій студентам. Крім того, 30% (232) закладів освіти виявили значні або часткові втрати доходів від оплати навчання студентами контрактної форми. Ще 20% (148) закладів освіти повідомили про збитки по виплаті заробітної плати викладачам.

⁴)2022/2023, починаючи з вересня 2022 року

MINISTRY
OF EDUCATION AND SCIENCE
OF UKRAINE

WORLD BANK GROUP

Контакти:

Міністерство освіти і науки України

Катерина Супрун, в.о. керівника експертної групи з питань цифрової трансформації освіти і науки директорату цифрової трансформації Міністерства освіти і науки України, email: katerynasuprun@gmail.com

Освітній кластер України

Мунас Калден, Національний координатор Освітнього Кластеру України, email: mkalden@unicef.org

Маргарита Римаренко, email: margaryta.rymarenko@gmail.com